

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendőik.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „
— Hirdetések díjszabás szerint. —	

Tanulságok.

Katholikus hitéletünket szemlélve, bizonyos visszaesést észlelhetünk. A zsidó sajtó gyártja a közvéleményt s ennek a levegőjében él, táplálkozik jórészt hitéletünk. Ha a zsidó sajtó erős, akkor mi gyengülünk. A sajtó mintegy második létezésünk lévén, azért ez szívekig-veségig gyakorol hatást az emberre.

Az utolsó időben fellendült zsidó sajtó megteremtette hitéletünk pangását. A sajtónk érdekében folytatott agitációkban bizonyos tespedés állott be.¹⁾ Amíg mi súlyodunk, addig odaát emelkednek s ez így megy mindig. A katolikus ember ha szorgos agitációja parányi eredményt lát, akkor ismét visszahúzódik a nentörődömségbe. Pedig a mult elég tanulsággal szolgált már arra nézve, hogy visszavonulásunk az ellenség erejét mindig mekészszerzte s nekünk sok áldozatba és fáradságba került a felszint újból elérni. Az

1) Erőteljes agitáció eddig még nem is volt, — vagy befagyott a kislekűsége. Szerk.

ördög nem alszik, lankadatlanul dolgozik, ezért nekünk sem szabad pihennünk. Egész életünk harc, a nyugalom csak a befejezett jó munka után következik Isten országában.

A sajtó a leghatalmasabb tényező életünkben manapság s éppen ezért minden jót vagy rosszat rája kell visszavezetnünk. Ha tenni, dolgozni akarunk, akkor azt a sajtónál kell kezdenünk. Az első lépésünket mindjárt a sajtó érdekében kell tennünk és soha erről figyelmünket levenni nem szabad. Mindig, megszakítás nélkül evvel a kivont karddal kell harcolnunk. Ha győzni akarunk az ellenséggel szemben, csak hasonló fegyverekkel lehet győzelmes harcot harcolnunk.

A legsürgősebb teendők az, hogy a gondozásunkra bízottak szellemi tápláléka iránt érdeklődjünk.

Ne muljon el egyetlen alkalom sem, hogy a jó sajtót ne ajánlanók itt is, ott is. Alkalom mindig kínálkozik, csak nem szabad szem elől téveszteni e legégetőbb

lelkisükségletet. Vannak — hála Istennek — elég jó irányú lapjaink. Némelyek a legkényesebb, legkülönfélébb igényeket kielégíthetik.

Intelligens katolikusaink részére ott van az „Élet“, „Alkotmány“ stb., az erdélyieknek pedig a „Köz művelődés“; elsősorban ezt kellene nem bíralgatással, hanem szellemi támogatással föllendíteni; van ezeken kívül még számtalan katolikus heti- és havi folyóiratunk, melyeknek árjegyzékét irásztalunkon állandóan tartjuk. A munkásokat bőven kielégíti az „Új Lap“, „Igaz Szó“ s a Népszövetség havi füzetei, de emellett ajánlhatunk a heti- és havi folyóiratokból is, a kinek tehetsége megengedi, hogy azokat is járassa.

Minden bizonnyal a rossz sajtó hatása döntötte porba Franciaországban a királyi koronát, gyengítette meg az Egyház tekintélyét s most a spanyol királyi koronája is

TÁRCA.

Tusnádi levelek.

Tusnádfürdő, 1909. július 28.

Én összesen hét levelet irtam nagy fáradsággal, lelkesedéssel és babonás bizalommal s mégis úgy értesültem, hogy csak öt érkezett meg. Elveszett az ötödik és hatodik levél. Nem értem, hogy lehetett, mert én magam személyesen tettem a postára. Én azt hiszem, hogy valaki szerelmes levélnek nézte és amiatt sikasztotta el őket. Csalódott nagyon. A szerelmesek vakok és azért csalódnak olyan sokszor. De másoknak is rendesen bajt csinálnak, mint most nekem is. Hiszen nekem a sok kirándulás után a mostani nagy hőségben igen nehéz visszaemlékezni az elveszett levelek tartalmára, pedig azt akarom valahogy leírni.

Kirándulásról szólt a nóta. Egy szép társaság megkért, hogy mutassam meg a csodás forrást, a lyukas lyukat, jégbarlangot és kecskeölő barlangokat. Felfegyverkezve törökkel, re-

volverekkel, ténykező géppel, killivel és finom cukorkákkal, nekimentünk a nagy felfedező útnak. Sokan el voltak szánva még a halálra is. Azonban amint véletlenül valaki társalgás közben emberevőkről kezdett beszélni, a karaván három legbátrabb tagja, köztük a hős szerelmes és komikus is, hamarosan eltűntek, vagyis megszöktek. A társaság t. i. finom vegyes volt a legellentétesebb elemekből összerakva, de egyáltalán magasabb érdekek és kölesönös bizalom által összekapcsolva. Volt ottan ábrándos költő, tudós férfiú, komoly politikus, számító nemzetgazdász, jámbor pap, szertelen fiatal ember, naiv lelkű leányka, éretlen diák, titkos szerelmes és kiábrándult asszony. És békességben mentünk először a csodaforráshoz. Mellém húzódtott a naiv lelkű leányka és bizalmas kedvességgel kérdezte: „Mély-e nagyon a csodaforrás? Belé lehet-e nézni? Van-e körülötte kerítés? Laknak-e benne tündérek? Belé hal-e az, kire haragusznak a tündérek?“ És észrevettem, hogy az ártatlan lélek közbe-közbe sóhajtott és imádkozott. Én megnyugtattam, hogy mig engem lát, addig nincs semmi veszély. (Mi-

vel t. i. veszély idején magam is hamar elinaltam volna.) Végre láttunk egy csinos borjut és előtte valami kisebb melységet, melybe csodálkozva tekintett. Lépteink zajára elindult onnan, de vissza-vissza nézegetett. Erre társaságunk egyik tagja, kinek kevés a költői érzéke, prózaiasan így szólott: „Be! buta az a borjú, nem mer inni a forrásból, pedig az a csodaforrás.“ Öröm és megilletődés hangja hallatszott most minden oldalról. Tehát megvan a csodaforrás! Hamarosan körülállottunk és ki tenyerével, ki ujjá hegyével, ki elegáns poharával felve és óvatosan merített a vízből és kóstolgatta kényesen, mert torrott, mint vasfazékban a víz, és mindenki félt, hogy elégeti vele kezét vagy száját. Egyik-másik forrónak is találta a vizet, pedig még langyos sem volt, inkább hideg. Megindult a tudományos kutatás, minek eredménye az, hogy az a forrás nem is forrás, hanem csak egy gödör, miből állandóan szénsav tör ki, mely a gödör feletti több-kisebb forrásból a gödörbe összegyűlő vizet erősen hánnya, főzi, mi zavarba hoz mindenkit, még a szegény tudatlan borjukat is.

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„a legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára.“

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

ettől inog. Hiába, jó keresztény sajtó nélkül nincs valódi hazafiság. Az idők jele, a jelen tanulságai arra figyelmeztetnek, hogy lépünk a tettek mezejére, a míg nem lesz késő — a jó sajtó érdekében.

S. K.

A paphiányról.

„Messis multa, — operarii pauci!”

A szebeni „Tageblatt” két érdekes cikket közöl a paphiányról és a papi fizetések rendezéséről. Felpanaszolja, hogy a 248 szász evang. lelkesi állás fele szegényesen van ellátva, s ma már nem kapnak ezekre a theológiát végzett kandidátusokats így kénytelenek erre öregebb tanítókat megválasztani, vagyis oly egyéneket, kik ezen állás követelményeinek nem képesek eléggé megfelelni; pedig, így folytatja: „Heute ist mehr not denn je, dass der Pfarrer (dem auf dem Lande die Hut von Schulen und Kirche, der heiligsten Güter unserer Bildung und Gesingung anvertraut ist.) mit dem besten Rüstzeug versehen auf seinen Posten geschickt werde. Die besten Talente und die tüchtigsten Söhne unseres Volkes sollen wieder diesem Beruf zugeführt werden!”

Éppen azért sürgeti a papi fizetések új rendezését és emelését, nehogy a tehetségesebb fiatalok a jobban dotált bírói, tanári, tanítói, vagy éppen jegyzői állásokat jobban keressék. A bírósági nagy fizetésektől eltekintve, a tanári pályán — úgy mond — 15 szolgálati év után van 4600 K. fizetése és még kilátás előbbre jutni. A tanítói pályán is 1800—2000 K. fizetése van 10 év után, —

ezért az ambiciózusabb tanító sem megy már kisebb falura papnak. A kulturtörvények folytán pedig a községi jegyzők tekintélye és jövedelme gyarapodott, míg a papságtól elvették az anyakönyveket, házasságkötéseket, házassági pereket stb. s ezzel jövedelmüket is, tekintélyüket is csorbították, holott „Das Pfarramt fordert wissenschaftlich tüchtig ausgebildete Köpfe und Charaktere, die ihren Beruf leben und nicht gezwungen seien sollten ihre Kräfte im Kampfe um die nackte Existenz zu zerreiben!”

Ezekkel kapcsolatosan elmondja azután, hogy majdnem 4 millió frtot kaptak dézsmameg váltás címen; 1860. óta 16.000 frtot kapnak a kormánytól segélyül, most 60.000 K. újabb segélyt nyertek a miniszteriumtól s miután Apponyi évi 3 millió koronát megszavaztatott a protestánsoknak, így az 1848. évi 20. t.-cz. alapján ők is 220.000 K. évi segélyt kapnak, a miből a papi fizetések rendezését is megkezdhetik; . . . mert hát „Die Pfarre ernährt ihren Mann nicht mehr, sie hat keine Zugkraft mehr, deshalb herrscht der größte Mangel an akademischen und geeigneten nicht akademischen Bewerbern.”

Mivel ugyanezen bajok nálunk is mutatkoznak, talán nem lesz felesleges ugyanezen tárgyról nekünk is szólnunk, vagyis egyrészt a papi fizetések javítását, másrészt pedig a papnövendékek számának emelését szintén szellőztetnünk; miután nálunk is elmondhatjuk: Messis multa, operarii autem pauci, — és évről-évre kevesednek a folyamodók is.

Igaza van a Tageblattnak, mikor azt fejtegeti, hogy a papi állás akkor fogja újból idevonzani az ifjúságot, ha az anyagilag jobban el lesz látva; mert ha a tanári, bírói, orvosi vagy erdési pályán, sőt

manapság már a tanítói pályán is jobb fizetés és nagyobb előrehaladás remélhető, akkor kevesen is fognak ide jelentkezni, sőt azok is, kik a 600—800 frtos plébániákon anyagi nyomorral küzdenek, nem igen fogják állásukat teljes ambícióval és lelkesedéssel szolgálni, kimerülve és elkedvetlenedve az anyagi gondok miatt.

Éppen azért nem egyetem építését kellene nagyemlékü Fogarassy püspök alapítványából tervezni, (hiszen az állami egyetemmel mi úgy sem versenyezhetünk.) mint inkább ennek felet a papdiotációk javítására és plébániák szaporítására, másik felét egy új és nagy papnövelde emelésére, továbbá a jezsuiták, Domokosrendiek és Lazaristák megtelepítésére kellene fordítani, mert ezen tényezőktől is függ Erdélyben a katolicizmus felvirágzása.

Első és fődolog, hogy papok legyenek mindenütt, hogy képzett és Jézus Sziveszerinti munkások álljanak a püspök rendelkezésére, hogy a hívek között legyen mindenütt pap, ki őket vezesse és összetartsa, a z t a n e l n e s z é l e d j e n e k, mint a pásztor nélkül való juhok. (Mt. 9, 35.)

Ezért a népesebb filiákat is el kellene látni Curatusokkal vagy helyi káplánokkal.

(Folytatjuk.)

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

A kis naiv leányka csalódott; szép kút helyett csak gödröt, tündérek helyett csak borjút látott. Azonban két szál nefelejts virult a csodaforrás mellett és az elfelejtette vele a csalódást.

A kecskeölő barlangokat is láttuk. Kőtői fekvésük van az erdő között. Kéngőz barlangok azok. Jölelki urak asatták, hogy köszvényben szenvedő embertársaik fájdalmait enyhítsék. De itt is úgy hozta a sors, hogy a kik másnak jót akartak tenni, maguk ráfizettek, vagyis uriasan szólva áldozatot hoztak. Valami meg gondolatlan kecskek t. i. előleges bejelentés nélkül, s tehát engedély és felügyelet nélkül kurát kezdetek tartani jelzett barlangokban, minek hirtelen halál lett a vége s azután kárterítés. Emiatt a barlangok átok alá estek, beomlottak és elhagyatottságukat csakis egyes jölelki fűdővendégek látogatása enyhíti. — Az idő ezen két helyen eltelve, a többi ritkaságot holnap nézzük meg.

Tusnádfürdő, 1909. július 29.

Megnéztük a többi ritkaságot is, de nem mind, mert nagyon sok van. Először is biztos helyen jó árnyékban, fényképező gép segítségével képeinket megörökítettük, hogy valami veszély esetén a képes újságok arcképeinket hűségesen hozzassák; de még azért is, hogy egymást számban terthassuk. Egyiknek a levett képe nem jól sikerült, miért is bújában egy légyölő galócával le akarta magát puffantani, de az sem sikerült. Megvizsgáltuk őt egy darab medveucukorral és vigan tovább bandukoltunk. Nemsokára felkiáltott a társaságnak egy eddig néma tagja, hogy „Itt nagyon hideg van!

Mennjünk innen!” Letorkoltuk azon egyhangú kijelentéssel, hogy itt valahol hidegnek muszáj lenni, mert hiszen a jégbarlangot keressük.

És nyomban láttak az éles szemű fiatalok nagy piros festésű jelzéseket a szemben fekvő szikla oldalán és oda rohantak, hogy fölmászszanak. Legokosabb társunk nevetve kiáltott utánuk: „Sok esácsi ne arra! hiszen a piros szín tüzet és szerelmet jelent, nem pedig hideget. A fehér festékes jelt keressétek, mert az jelenti a hideget; és itt a jégbarlang.” A tekintély iránti tisztelet azonnal megoszlott. A csoport egy része a piros jelzésű sziklára mászott föl és örömmel kiáltotta, hogy: „Itt a jégbarlang.” A csoport másik része fehérré meszelt kőrákához rohant és meglepődve kiáltotta, hogy: „Itten nincs jégbarlang!” És csakugyan, minő ellentét! A pirosra festett szikla oldalán van a jégbarlang. Ápolja és neveli a vasuti őrnagy szeretettel, mert bántja őt, hogy Dobsinán a tótok között híres jégbarlang van, mit nagy urak látogatnak. Ő azt akarja, hogy itt is olyan legyen. És a barlangban csakugyan jég és nagy hideg van, s lehet, hogy folytonos jegyítés által valóban meglepetés fog bekövetkezni.

Megfázván, majdnem futva indultunk a lyukas lyukhoz, de útközben visszatartott egy látvány. A nagy sziklaoldalon igen nagy hiányokat észleltünk, lent pedig a vasút környékén igen sok követ.

A vasuti őrnagyosított föl, hogy néhány héttel ezelőtt esüszott le a nagy sziklaoldal, mikor éppen a vonat elhaladt alatta; szerencsére csakis az utolsó kocsit érte a lezuhanó sziklatömeg. Két férfi s egy nő már ijedtében ájdlodni kezdett, azon szavakat hebegve, hogy:

„Hát ha mű utazunk volna akkor!” De csitítottuk őket azzal, hogy hála Istennek, akkor nem ők utaztak, s különben is közel már az Olt és fölötte a lyukas lyuk. El is vezettem szép réten keresztül kedves társaimat a lyukas lyukhoz, miben sokat gyönyörködtek.

Hát bizony azt is megmgyaraztam nekik, hogy igaz ugyan, hogy minden lyuk lyukas, de az, amit most megnéztünk, mégsem lyukas lyuk a földrajzi tudomány szerint, hanem egyszerűen „Likas kő.” Szép nagy szikla, mely az Olt folyó egyik ágán áthajlik és a két ág közötti szigetre támaszkodik. Alatta folyik az Olt nagyobb ága, mely nagyon mély, és a legnagyobb halak mulató helye. A legjobb uszók sem igen mernek ottan fürödni.

Teljesen megnyugtatta és kielégítve tértünk haza kirándulásunkról azon vággyal és reménnyel, hogy ezután a Szent Anna tóhoz, Solyomkőhöz, Várhegyre és a Csomágra fogunk kirándulni. A vággyak, remények legerősebbek voltak az 5—7 éves Fericke, Adika, Olga, Gabi, Karsai esőpségekből, kik csakugyan meg is tették a nehéz utakat nagyobb baj nélkül, jó kedvvel, mi csak javukra szolgált.

Azonban ezen kirándulásokról csak egy év múlva akarok írni, mikor egyik-másik nehezebb szerkezetű kirándulónak ottan szerzett sebei már begyógyultak, mert most a célzást még érzékenyen vennék, s minden tréfa dacára párbaj lehetne belőle akár bittal, akár esernyővel, akár pedig japáni legyezővel. Már pedig ezek is veszedelmes fegyverek.

Végző üdvözlettel

Mási.

Milliók sajtó céljára.

(Hathatós módszer a sajtó-mizéria megszüntetésére.)
(Folytatás.)

Uram Istenem! — kiáltanak föl talán néme-lyek szörnyűkódve: ez a félbolond az ő kerü-letében még csakugyan képes volna ám milliókat is rendelkezésre bocsátani a kath. sajtónak. Lehet, hogy az ilyenek az önkényes megadóztatás ajánlott módját is csak azért perhorres- kálják, mert lám mily fölösleges monstruózus összeget szűlné az. — Hát hiszen, ha ellentét- ben az én véleményemmel pápságunk egye-teme így itélne, hogy ez valóban szükségtelenül nagy összeg, melynek a fele is elegendő: ám tessék felényire mérsékelni a hozzájárulást és csupán két milliót összehozni. Az én vélemé- nyemet ez nem fogja alterálni, annál kevésbé lehet annak korrekciója. Sőt határozottan biz- zom abban, hogy a jövő nekem fog igazat adni. Az a jövő, amelyben majd — sajnos nem — lesz oly könnyű feladat milliókat összehozni a saját szűk körünkben, mint ma. Részemről még egy kissé nagyobb jótékonykodást se mernék érdemszerző megerőltetésnek minősíteni. És ha el volna rendelve, hogy azon áldozati év folya- mán még összes misestipendiumaimat is ezen célra kell átengednem, — szívesen megnyugod- nám benne. Ezzel pedig nem föltűnést keresek ám, hanem áldozatkészséget az egész vonalon. És ezt talán méltán, mikor a catholicismusnak, mikor Isten országának védelméről van szó.

Most pedig azt mondom, hogy ha csak ilyen irányban nem munkálko- dunk, — kár minden fáradságért. A gondolkodó fókét céltalan akcióra meg- nyerni nem lehet. Én magam is olyan vagyok, hogy ha csak valamiféle erkölcsi kényszer alatt nem állok, nem szeretek résztvenni olyan ak- cióban, mely felől számtani bizonyossággal meg lehet alapítani, hogy a célnak meg nem felel. Pedig ilyenek kell itélnem azt a ténykedést is, amely sajtóügyben folyamatban van.

Ha ugyanis nem csalódom, a cél az, hogy minél gyorsabban, minél erősebb és hatalma- sabb sajtónk legyen. Nos hát ezt a célt filléres gyűtésekkel elérni nem lehet. A tenger vizé- nek egy kis kagylóval való kimeréséhez csak gyermeki naivitás foghat hozzá. Azért ajánlot- tam én más módot, mely relative mindenestre erőpróbálabb, de abszolút megerőltetőnek azért meg se mondható. Legfőleg keresztyéni érzü- letünkre nézve próbál meg egy kissé bennünket. Ámde célt csak így érhetünk, különben csak kinoskodni fogunk — hiába.

Bajos volna ott egy rémitően hatalmas el- lenség támadásai ellen az ország biztonságát megőrizni, ahol a polgároknak tetszésükre volna bizva: részt akarnak-e venni a védekezésben vagy se, milyen erővel és mikor? Azért van elrendelve mindenütt a védkötelezettség. — Nos, nem volna jogos ezt a rendelkezést az Isten országának védelme ügyében is legalább ez egyszer kivételesen és csupán egy évre életbeléptetni? Gondoljuk meg, hogy legdrágább kincsünk van veszélyeztetve és a megvédelmezésére nem kíván tőlünk véráldozat- ot, még vagyoni romlást se, csupán egy kis áldozatkészséget. Hozzuk meg hát ezt készege- sen, erőnk arányában. Az állam közügyben adót vet ki polgáira azok teherviselési képessége arányában. És hiába protestál Kohn Zeizig, aki kénytelen százsorosát, ezerszeresét vagy éppen százezerszeresét fizetni a Zsellér István adójá- nak. Mert nem azt nézik, hogy ki mennyit fi- zet, hanem, hogy ki mennyit bír. Nos, ha ez itt nem igazságtalanság (amint hogy nem is az), nem lenne az nálunk se.

Ha a püspöki kar kimondaná ezen javas- latra: placet, fiat! — talán itt-ott némi meg- rökönnyödés volna tapasztalható. Hamarosan egész gyűjteményt lehetne talán összeállítani hiábavaló kifogásokból, üres mentegetőzésekből. Az egyik ezért, a másik azért nem adhatná oda a — fölöslegét. Sőt kitűnnék, hogy a legtöbbnél fölösleg egyáltalán nincs is. Ellenke- zőleg semmiképpen se elég, ami van és leg- alább néhány milliócskát évenként szét kellene osztani. De hát ezt nem kell igen komolyan venni. Minden pap tudja, hogy vannak kiérde- mült társaink, akiknek öregségükben, b e t e g s é g ü k b e n 1200 korona nyugdíj- ból kell élniök. Ha ezeknél a 200 koronát la- kásra számítjuk, kitűnik, hogy az aktív lelke- szek legszegényebbei is, önkénytes megadózza- tásuk után még mindig legalább 500 koronával előnyben fognak lenni azok fölött.

Nem azt mondom ezzel, hogy mai nap az 1600 korona fizetés egy lelkész részére nem botránysan csekély, hanem azt, hogy Isten se- gítségével azt is megszaporthatjuk úgy, hogy nélkülözhetünk belőle valamicskét.

Embereljük meg hát magunkat valamény- nyien, e l s ő t ő l a z u t o l s ő i g és fogadjuk el ezt a javaslatot. Ne csak hangoztassuk, hogy a sajtót pártolni kell, mert különben úgy meg- úgy; hanem legyünk már egyszer ezen igének eszelekvői is.

Áldozatkészség nélkül nincs keresztény élet. Buzdítson tette mindnyájunkat ez a tudat és az, hogy az okosan gyakorolt áldozatkészség két bő aratást ad, egyet már itt a siralomvölgy- ben, egyet pedig az örökkévalóságban.

(Folytatjuk.)

Egy kicsi statisztika

népszövetségi szervezeteinkről, kommentár nélkül.

	Katholikusok száma	Népszövetségi tagok száma	Felbőlt férfi lakossághoz arányított 0/0
Görgényszentimre	826	—	—
Görgényüvegesür	768	—	—
Gyergyóalfalu	5390	323	24
Gyergyóborszék	1603	—	—
Gyergyócsomafalva	3081	264	34
Gyergyóditró	5700	75	5
Gyergyókilényfalva	861	51	23
Gyergyóremete	5101	120	9
Gyergyószárhely	3766	107	11
Gyergyószentmiklós	6304	—	—
Gyergyótekerőpaták	1844	32	6
Gyergyótölgyes	2657	—	—
Gyergyóujfalu	3289	—	—
Gyimesfelsőlok	—	—	—
Györgyfalva	257	—	—
Gyulafehérvár	3003	372	49
Hátszeg	1726	—	—
Hársztos	557	—	—
Hodos	545	53	38
Holemány	193	—	—
Homorodkaracsonyfalva	552	—	—
Homoróremete ¹⁾	325	—	—
Hosszuasszó	230	—	—
Hunyaddobra	224	—	—
Ilyefalva	512	—	—
Imetsfalva	2417	—	—
Jegenye	862	—	—
Jobbágyfalva	589	31	21
Jobbágytelke	1116	52	18
Kásonjakabfalva	1109	—	—
Kásonujfalu	1524	—	—

1) Időközben megalakult néhány taggal. Szerk.

Kápolnásóláhfalu	1862	14	3
Kaal	849	15	3
Kajántó	274	—	—
Károna	621	—	—
Kadicsfalva	1269	—	—
Kapnikbánya	2053	—	—
Kézdiopolyán	2230	—	—
Kézdiszentlélek	2805	109	15
Kézdivásárhely	3085	122	15
Kerelőszentpál	1375	10	3
Királybánya	250	—	—
Kiskapus	335	—	—
Kide	603	7	4
Kolozs	1279	63	19
Kolozsvár	16181	281	6
Kolozsvárkolozsmonostor	—	—	—
Kolozsvárszentpéter	—	—	—
Korond	2420	151	25
Kozmás	1760	—	—
Kőhalom	742	—	—
Kőrösbánya	1806	91	20
Kőröspatak	1049	—	—
Kudsir	961	25	10
Küküllővár	270	—	—
Küküllőkeményfalva	588	45	30
Lajosfalva	332	—	—
Lemhény	3644	1	—
Lengyeltalva	549	—	—
Lövete	2968	—	—
Lupény	2299	1	—
Máréfalva	1354	—	—
Magyarigen	205	37	72
Magyarfenes	344	—	—
Magyarlápós	464	43	36
Magyarzsákod	396	—	—
Maroshévíz	1761	1	—
Marosilye	550	66	48
Marosvásárhely	6183	16	1
Maroszentgyörgy	524	—	—
Marosujvár	921	115	50
Marosportus	22	—	—
Medgyes	1278	—	—
Mezőerdek	354	—	—
Mezősámsond	630	—	—
Mezőszengyel	1057	—	—
Mikháza	581	85	58
Miklósvar	1273	—	—
Mikójfalu	1789	—	—
Mócs	624	—	—

A pálinka mint póttakarmány.

A „Közművelődés“ folyó évi 18. számában le van írva, hogy egy kásonimperi ember, ki borvizet árult, tehenei számára, nem lévén takarmánya Csikszentkirályon, azoknak egy-egy deci pálinkát adott s attól annyira megerősöd- tek a kidülőfélben volt tehének, hogy Csiksze- redába futva mentek és ott az atyáinak jó vá- sára volt. Még odateszi: „Megtörtént.“

No hát én amondó vagyok, hogy az ily írás, újsághír nem válik a székely ember be- csületére és tisztességére. Talán valamelyik szeszgyáros, vagy valamelyik Iceig italmérő ma- licijából származik az ily hír, mert hát no : könnyű meggazdagodni a szeszgyárosnak és a pálinkamérőnek, mert a szenvedély rabságába került ember a szeszért áldoz mindent. Őkel- meék féltek könnyű jövedelmüket, mert Csik- megyében is terjed a mindig józanok társasága. Lelkes apostolok keletkeztek ott is, kik felvilá- gosító beszédekkel a jóra való székely népre nehezede, elmét elhomályosító szesz ködhö- mályt olaszlják el. Már ott is nagy számmal vannak, kik jól tudják, hogy a pálinka nem ad erőt, hanem elveszi, a fekete földre teríti a sokivót. Belátják, hogy legnagyobb veszedelme

a népnek a pálinka és nem is fordul jobbra sorsa mindaddig, míg a pálinkaivásról egészen le nem mond.

A kásonimpéri emberéhez hasonló leszármazott, elgyengült barmai vannak Csikvár megye majdnem minden gazdájának, de ez is csak egy harmadrészben maradt meg. Ez pedig óriási veszedelmet jelent. Újabb eladósodásnak előidézője.

Honnét származik a baj? Onnét, mert a mult télen nagymérvű takarmányszükség volt országszerte, Csikvármegyében a legnagyobb.

És mi idézte elő a nagy takarmányhiányt? Az 1908. évi száraz év, a rétek, kaszálók termőképességének csökkenése, továbbá az, hogy a nép nem ment át a mesterséges takarmánytermelésre. Enélkül pedig mindegyre beállhat a takarmányhiány. Marostordavármegye sok községe nagy összegeket vett be takarmányból, mert átmentek a mesterséges takarmánytermelésre. Ezt kell tegye a belső székelyföld is, e nélkül állattenyésztése veszélyben van állandóan. Ott is úgy lehet termelni lucernát, herét, búkkönyt, baltacint, mint az ország többi részeiben. A legelőket meg kell javítani, lehetséges az, csak akarni kell!

A székely nép ne rontsa értelmi tehetségét, ne tompítsa tanulási vágyát szeszes itallal, ne pazarolja a mérgeződrága szeszre pénzt, azzal segítsen gazdasági állapotán.

Legyen annyi esze a székely embernek, hogy kiehezett, elhulló felben levő tehénnel ne induljon hosszabb útra, pláne takarmány nélkül a legnagyobb takarmányhiányban. A mi a pálinkát, mint póttakarmányt illeti, hallatlan hülye, bárgyú beszéd. Az eset nem is hihető el! Kár a székely emberről ily szegénységi bizonyítványt kiállítani!

Aki annyira tudatlan, hogy a pálinkát meg a XX. században is erősítő szernek tartja, nem léphet az alkoholelleses szövetségbe, oda fel nem vehető; maradjon csak alkoholistának és kegyetlenül agyonéheztetett barma helyett huzzza szekerét.

Abstiniens.

H I R E K.

Fürdői levél.

Főtisztelendő Szerkesztő úr! Hát csak azért bátorokodom megszólítani, mert a fürdői levelek, úgy látszik, mind így kezdődnek. Egyszerű, engedelem, tanácskeres stb. a Szerkesztő úrral. Igen, meg a reichenhalli fürdői levelek is. De hogy ok nélküli ne legyen a megszólítás, kérem szépen, az én fürdői levellemnek is szorítson egy kis helyet becses lapjában.

Nem rég lóversenyen voltam. Egy méltóságos úr, — mert én csak azokkal parolázok utóbbi időben, — megszólít: Mit keres itt a tisztelendő úr? — Irigykedem, — volt az egyszerű válasz. — Hát erre is képes egy pap? — Igen, hogy miért nem versenyezhetek én is. Nemsokára elbukik egy lovas és akkor már nem irigykedem.

A fürdői levelek íróival is csak úgy vagyok. A falusi kis leány: Oh ti boldog pestiek! Oh ti boldogok, kik Reichenhall, Tuszád, Borszék stb. hazai és nem hazai, nem olcsó és drága fürdőiben lubickolhattok! Nekem fogalmam sincsen az ilyen boldogságról, de a kis leánynak van a pesti emberekéről. Hát akkor miért irigykedem? Azért, a miért nem jutott nekem is a fürdőzés boldogságából. Azonban, tudom, hogy nem illik paphoz az irigység, hát keresek okokat és körülményeket, a melyek megnyugtatónak és az irigységemet számúzik.

Nehogy azt gondolja főtisztelendő Szerkesztő úr, hogy így kezdem: Qui multum peccatantur! Hiszen Kain érzelmé volna. Hanem azzal inkább kezdhetném és az vizsgálató tudat is: kinek kevesebb jutott a talentumokból, attól kevesebb is kéretik számon.

Nem adatott a nyelvek ajándéka és csak is azért nem megyek Reichenhallba. Nem adatott a talentumok, — ma koronára vannak beváltva — sokasága, azért — és csakis azért — nem megyek Borszékre meg Tuszádra.

Hanem azért a fürdés kijár néha nekem is.

Igy pl. minden vasárnap a sz. mise alatt, mert kérem, most nagy a meleg mindenhol; úgy 3—4-szer végig csurog a verejték rajtam. És ez elég.

De hiszen ez talán többet is ér a borszéki lógónál egészségi szempontból. Mikor pedig a filiába megyek, a mai drága világban egy elegáns, paphoz illő kocsit helyett csak olyan 3 koronás alkalmatossággal, mert kérem Szerkesztő úr, minden a módtól függ, a nap hevében, hát kérem szeretettel, ilyenkor is mindig szépen ülve megizzadunk. Hol van jobb napfürdő?

Aztán még van egy fürdésünk. Mikor az előbb jelzett alkalmatosságon, tengelyen utazván, utólr egy jó zápor. Ez évben csak gyéren, de máskor többször volt ilyenhez szerencsénk és az a jó benne, hogy teljesen újra és újra kell öltözni hazaérkezés után. Így lesz utánozva általunk a nagy fürdői közönség pazar öltözködése, mely abból áll, hogy napjában mindig más és más tőzletben jelennek meg. Egy felvilágosítással azonban szolgálnom kell. Nehol többes számba beszélek, mert a kántor hű kísérőm és fürdői élményeimnek balsorsos osztozója.

A mi territoriumunkon is van egy fürdő. Hogy is panaszkodhatnánk? A kies fekvésű, szép kis Zajzon. De mi is megyünk oda ám. Igen, igen úgy alkalomadtán. Egyszer úgy extra is jártam, de nem fizeti ki az ilyen magát. Egyedül sem kívül, sem belül nincs kedve az embernek fürödni.

Csenget a község házában a telefon. Halló! (Községem nevét talán nem írom ki.) Ki van ott? Sz. Gy. Kérem a plébános úrnak sziveskedjék a jegyző úr átizenni, hogy Zajzonban csak egyedül tessék be-benézni és csak kívülről fürdeni, mert a belső nagyon, de nagyon ártalmas. Köszönöm. Kérem, azonnal, alászolgálok.

Kérem, ezt csak úgy per assoc. ideimom a szentgyakorlatok után, gondolom el, hiszen úgy is lenne, ha az alkoholelleses esperes tudna a mi gonosz fürdői csindélkainkról.

De jó üzletet is csináltak ám Zajzonban. A fürdő saison alatt egy kis ártatlan keresztény lélek elköltözött jobb hazába és a községi bíró, a jegyzővel való ismeretség jussán a szegényalapról 3 koronát, írva: 3 koronát kidukkolt a fuvarjárd fejében. Hát a sok port mivel mosatjuk le édes jegyző úr, szól a gyűlésben a kántor. Majd máskor, felelem én és a bogos egyes döcögött haza felé.

Megfürdünk majd honn. Hiszen van nekünk fürdők. A vízvezeték. Újabbkori, modern fürdő. Saját találmány és készítmény. A konyha mellett. Egy szép alfama képezi, illetve helyettesíti a gyönyörű fenysvet, mert ez alatt történik. Négy lécs drb. a hatalmas oszlop, melyekre a hajdan erős csalánszakkokból sátor szögezett és kisujjamnyi vastagságban zúg a vízvezeték cső hűvös vize. Ime, a modern fürdő. És a cél el van érve. A belső fürdő Zajzonban elmaradt, a külsőt honn megkaptuk és meg van az egészség. Hej, mert az a fürdő-kúra és

az alkoholelleses mesterség, nagy mesterségek. Csak mód kell azokhoz, mint van nekünk és nincsen egészségtelenség és elégedetlenség. Ép testben ép lélek és a kántor csak abban gyönyörködik, hogy míg mások a nagy módban elrontják talán mindkettőt, mi azok megőrzésére kitűnő eszközökkel rendelkezünk, a fenn leírt modern fürdővel és a zajzoni és hasonló stó-lakkal.

És most, főt. Szerkesztő úr, engedjen meg, ha fürdői levellem nem sikerült úgy, mint 4—5 év előtt, mert akkor fiatalabb is voltam, de akkor nagy fürdőről, Tuszádról kelteztem, de csak kelteztem, most pedig nem is Zajzonból, hanem a vízvezeték vekony csöve mellől. De itt is jó, mert a talentumok kis száma a számadáskor vizsgálat. Isten velünk a jövő idenyig főtiszt. Szerkesztő úr!

Zajzoni.

— **Személyi hírek.** Fábán Sándor nagyprépost, püspök helyettes nyári üdüléséből Budáról és Zomora Dániel kanonok-plébános Előpatakról hazaérkeztek Gyulafehérvárra.

— **Személyzetiek.** Mint a hivatalos lapból értesültünk, Ó Felsége a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a gyulafehérvári székeskáptalanban I m e t s F. J á k ó enéklőkanonoknak olvasókanonokká és Tamási Rón espersekanonoknak enéklőkanonokká történt előléptetését jóváhagyta.

— **A július 2-án tartott konkurzuson** az erdélyi rk. papnövendékek sorába felvették: a) **t h e o l o g i a i t a n f o l y a m r a:** Wolf Dezső, Korda Ferenc, Lengyel József, Rejőd Tibor, Vorbuchner Adolf, Medgyesi János, Salati Ferenc, Ágotha Endre, Sólyom Béla, Reichel József, Kicsid Géza, Soó Dénes, Fábán János és Gál László; b) **a f ő g i m n. V I I I k o s z t á l y á r a:** Veress Ernő és Fodor Gergely; c) **a f ő g i m n. V I I k o s z t á l y á r a:** Rózsa József és Trigraszky Rezső.

— **Elismerés.** Alsófehérvármegye kir. tanfelügyelője 2056—1909. számú leiratában Ertll Vendel helybeli tanítónak 30 éves tanítói működéséért hálas köszönetet s meleghangú elismerését nyilvánítja.

— **Svéd torna tanfolyam.** Folyó hó 2-án kezdődött meg a tornatanárok részére rendezett svéd torna és játéktanfolyam, a melyen az ország több tornatanára vesz részt. Az erdélyi róm. kath. státus tornatanárai közül Bihary Béla a gyulafehérvári főgimn. szakképzett tornatanára van jelen, ki fáradságos és hasznos tanulmányait évek óta jól ismert szorgalmával és eredménnyel tornatanításával ifjaink javára fogja felhasználni.

— **Köszönet.** Dekáni Árpád Budapest az országos m. kir. iparművészeti iskola tanára és borbándi birtokos a maga és a család összes tagja, u. m.: édes anyja: Özv. Dekáni Ernőné, testvérei: Dekáni Ernő, özv. Hollaky Zoltánné szül. Dekán Margit, Dekán Gusztáv és dr. Dekán Kálmán nevében Isten dicsőítésére egy csaknem 5 m. hosszú, 1 m. széles, erős és finom tiszta lenből való, saját tervre szerint kézzel varrott, 20 cm. széles csipkével ellátott, gyönyörű oltárterítőt, melynek értéke 400 kor. ajándékozott a borbándi róm. kath. templomnak. — E nagylelkű nemes tett nem szorul dicséretre, mert azt az elismeréssel önmagában hordja a felséges Úr Isten előtt. Különben is e csakis kézi munkát kellően megítélni és értékelni csak szakértő tudná, hogy azt megfelelő dicséretben és részesíthetné. De azért mégis nem mulasztatom el ezen nagylelkűséget a nyilvánosságra hozni azért, hogy így alkalom legyen nekem is a fenkolt lelkű, nemes szívű úri családnak ezen kedves adományát, mely a külföldön Brüsszelben, sőt Amerikában is a kiállításon be lett mutatva, a magam és hitközségem s főleg a borbándi oltárkegyesület nevében nyilvánosan is leghálásabb köszönettel viszonzni, buzgó lélekkel kérve az egek Urát, hogy ezen úri család minden tagját a borbándi község és magyar hazánk javára és saját lelkű üdvösségére e földön még sokáig tartó boldogsággal és lelki örömmel, a túlvilágon pedig az igazak örök életé-

vel megjutalmazni kegyeskedjék. Borbánd, 1909. aug. 4-én. B u t y k a Sándor, plébános.

— **Kérem.** Egyik gyulafehérvári tanító 3 koronát jutaltam hozzánk egy teljesre. Legett helybeli kath. iparos felsegítésére. További adakozásokat szívesen nyugtáztunk és kézbesítettünk a lesújtott derék család számára.

— **Mozgalom egy templom ügyében.** Sárkány és környéke katolikus közönsége régen szükségét érezte annak, hogy az Isteniszteletre szánt helyisége hiányzik és ez érzés ösztönözte őket arra, hogy templomot építsenek. Aug. 1-én úgy a sárkányi, mint a vidék intelligenciája teljes számban összegyűlt és a kaszinóban tartott nagy gyűlés keretében templomépítő egyesületet alakított. Az értekezleten Boér Pál jogszorgoló lelkes és hosszas beszédben mutatott rá a vallásos élet üdvös oldalaira, ellentétben a mai divatos tévelygésekkel. Beszéde után a tisztikar választott meg. Védnökök lettek: Gróf Majláth Gusztáv K. megyés püspök, P. Korry Ottó provinciaális, Szel József főispán és neje. Diszelnök: Gr. De lá Mette Arthur. Elnök Stavar Hugó járásbíró. Titkár Cserey Béla szolgabíró. Pénztáros Gáspár Bogdán járásbíró. Jegyző Vogl F., Lukács J., Quasnowsky I. A többi összes katolikus férfiak képezik a választmányt.

— **Homoróremetén** mult hónap utolsó napjaiban megalakult a Népszövetség helyi szervezete néhány taggal. Lelkész előkészítő fardozásai után a siker András Péter h. karácsonfalvi lelkes beszédének köszönhető.

— **Harangszentelés Gyergyóalfaluban.** Gyergyóalfalu buzgó nepe egyházias gondolkodásának és előhitének örökké emlékezetes tanujelét adta akkor, midőn szarlett lelkipásztorának felszólítására, követte az ősök példáját, gazdag és szegény versenyezve adta össze filléret ügy, hogy egy év leforgása alatt 4500 korona gyűlt össze a nemes egyházközség buzgóságához méltó harangok beszerzésére. Hála a jó Istennek, szeretett lelkiatyánknak és a nagylelkű adakozóknak azért, hogy végre f. év július 25-én teljesült régi vágyódásunk, mert a július 18-án Takó János főesperes által, „Szent Simon és Judas apostolok tiszteletére” felszentelt 813 kgr. és „Szent Margit tiszteletére” felszentelt 329 kgr.-os harangok megszólaltak. S midőn először hívtak e szépen szóló, s mindenkiné tetsző harangok imára s letérdelve együtt mondtuk az Űrangyalat, könyvek toltuk mindnyajunk szemébe és ekkor tudtuk igazán kiolvasni a népnek lelkéből, hogy szereti az Isten, szereti az egyházat és nem tudna a nélkül megélni. Csak fel-fel kell eleszteni azt az érzést, s megtermi az üdvös gyümölcseit. A jó Isten fizesse meg minden adakozónak minden filléreit; s különösen köszönettel tartozik a nemes egyházközség Róth István urnak, ki 2000 koronát, Jakabffy B. Miklós urnak, ki 100 koronát és Bíró Antal atyánknak, ki 100 koronát adományozott. Fizesse meg a jó Isten!

— **A Keresztény Iskolatörségeknek** nevezett férfi kongregáció vezetése alatt a főváros egyik legkiesebb és legegészségesebb pontján, a Svábhegy tövében, a modern pedagógia és higiénia követelményeknek mindenben megfelelő fiú elemi és polgári iskolai internátus létezik. Az elemi iskolai internátus már az 1896. év óta áll fenn és a legszebb eredménnyel működik. Az internátus vezetősége az 1909. év szeptember havától kezdve az internátust polgári iskolai internátussal bővíti ki. a) Az elemi internátus az intézet nyilvános jellegű elemi iskolájával van kapcsolatban, amely az Iskolatörségek vezetése alatt áll és nyilvános jogosultságú bizonyítványt oszt. b) A most megnyitandó polgári iskolai internátus magánjellegű lesz, amelyben a növen-

dékek a legkiválóbb tanerők által készítettek elő a főváros egyik polgári iskolájánál letendő vizsgálatra. A növendékek ily módon államilag elismert bizonyítványt nyernek, s az intézetben gondos keresztény nevelés mellett lelkiismeretes és eredményes előkészületet kapnak letendő nyilvános jogosítvány vizsgálatra. Ezen polgári iskolai tanfolyam évről-évre fokozatosan fejleszti, s végre a tervezet szerint kereskedelmi tanfolyammal fog befejezteni. Az intézet egyelőre az 1909/10. tanévre az I. és II. polgári osztályt nyitja meg. Prospektust küld az igazgatóság: Budapest, I. ker. Istenhegyi út 32.

— **Érdekelteknek.** Kuthy Istvántól (földbirtokos. I. Lovas-ut 14.) vettük a következő értesítést: A liszttharmat és peronospora szőlőbetegség ellen szolgáló, általam feltalált szert „Antoid” elnevezéssel 13363 szab. szám alatt hozták forgalomba. Célom lévén a köz érdekeinek szolgálatát tenni és a szer felhasználásának sikerét biztosítani, mivel annak vegyítése komplikált és a helytelen keverés oly vegyi elváltozásokat idéz elő, mely a legintenzívebben ható szert felbontja, annak élenyülését okozza és a kívánt sikert meghüsiítja; azért nem bízhatam ezt laikusokra s így csakis egy részét képezik az elegyítendő szereknek azok, melyet az egyes lapok felsoroltak. De másrészt befolyásolja a szer keverését a szőlőnek minemősége. Tudnunk kell azért minden egyes esetben, hogy amerikai, európai, bor vagy csemege és hány éves szőlőtökével szemben kell a szerünk hatását alkalmazni. Nagyon természetes, hogy ilyenformán a beteg korához és természetéhez alkalmazott szerünk hatása figyelmen kívül nem hagyható. Ennélfogva elhatároztam magamat a szer gyárilag való előállítására, mely keverék a diagnosis megállapítása után, vegyszük felügyelete mellett a kívánságnak megfelelőleg szállítatik. A szernek ily módon való kezelése a fentirt vesélyt teljesen kizárja, amellet a vele való eljárás kényelmes, hatása pedig biztos. Így termelő gazdátársaim olesőbban jutnak a kifogástalan, teljes összetételű szerhez, mintha azt vidéken avagy a fővárosban kevésbé megbízható forrásból és anyagból lennének kénytelenek beszerezni. Végre is mindenki be fogja látni, hogy mint a legtöbb esetben, úgy jelen szernél is, csak az biztosíthatja a sikeres hatást, ha a gombamódra fellepő és üzleti versenyre kelő értéktelen hamisítások ellen megfelelő garantiát nyújtunk. Az általam öt éven át kipróbált, biztos hatású, teljes keveréssel összeörölt poralakú szer megrendelhető „Antoid” gyári raktárból, Budapest, V. József-tér 10. II. em. 5. ajtó. A megkeresések postafordultával elintézetést nyernek, mert a liszttharmat, annak szádféle válfajai és a peronospora ellen való védekezés az idén csak augusztus hóban történhetik hatásosan. A szer 5 kilogrammos postacsomagtartalommal küldetik a megrendelők címére, mely mennyiség két hektóliter vízbe vegyítve, oldva, használat előtt jól felkeverve, a rézgálicsal szokásos terület permetezésére elegendő. Végül megjegyzem, hogy az általam feltalált szert a gyárossal kötött szerződés szerint önköltségen tartozik a kiszáradt részére átengedni, míg nagyobb megrendelésnél megfelelő engedményt nyújtunk. Ennek fejében tisztelettel kérem, sziveskedjék az elért eredményről esetről-esetre engem értesíteni.

Aki oly ujságokat vagy más iratokat olvas, melyeket vallásellenes emberek írnak, saját lelkén követ el öngyilkosságot.

Stolz Albán.

Erdélyi műemlékek.

(Folytatás.)

VII. A z e r z s é b e t v á r o s i f ő e s p e r e s s é g .

1. **A l m a k e r é k.** Csücsives, háromhajós szász templom, románkori torony. Szárnyas oltár, falképek. Harang 1440.

Földszin: régi harang. Jakabfalva: római emlékek, szász templom, két régi harang.

Keresd: két régi harang (1554), régi várkastély, Kemény János síremléke.

Prépostfalva: régi harangok.

Rudály: régi harang.

Szászszentlászló: régi harang.

Szászujfalú: régi harangok: 1508, 1648.

2. **B o l y a.** Régi várkastély és kápolna.

Hidegvis: g. kel. templom 1797.

Mihályfalva: csücsives szász templom, falképek, festett famennyezet 1761.

Nagyselyk: Szász templom, harang 1647.

Rovás: XV. sz. harang.

Salkó: g. kel. templom 1786.

Vessződ: románstílusú szász templom.

3. **E r z s é b e t v á r o s.** Róm. és örm. kath. templomok, utóbbi épült 1790. Apaffy várkastély.

Berethalom: római emlékek, szász templom és kastély 1560. falfestmények, régi harangok a XIV. és XV. századból, faragványok, síremlékek, ötvösművek, vasajtó a XVI. századból.

Holdvilág: harang 1528., római emlékek.

Nagykapus: szász templom, a sekrestye ajtaja fölötti faragvány 1569., szárnyas oltár, régi harangok felirattal 1550., kehely XV. századból.

Riomfalva: szász templom 1451.

Szászalmás: templom kastély, harang, a századból.

Szászsáros: templomkórus.

Váldbid: templomkastély a XV. századból.

Domald: régi harang.

Gogánváralja: ref. templom, imaszék a XIV. századból, vármok.

Gyákos: harang 1486.

Kisszöllös: régi harangok, egyik feliratos 1604-ből.

Kund: harangok felirattal 1642, 1587.

Szászörményes: harangok, az egyik 1551.

4. **K i s k a p u s.** Templom a XVIII. századból.

Asszonyfalva: megerősített szász templom, római táborhely, harang 1699.

Baromlaka: megerősített szász templom.

Egerberg: régi harangok a XIV. századból.

Martontelke: Johann von Rosenau festménye a Szentkereszt templomban, régi harang.

Péterfalva: g. kel. fatemplom.

Sálya: szász templom.

Kisekemező: régi harang.

5. **M e d g y e s.** Templom és kolostor 1721.

Későcsücsivek, szásztemplom és templomkastély, régi feliratos harangok, ötvösművek, várfalak, tornyok.

Baráthely: csücsives szásztemplom, régi harangok.

Buzd: harang 1510. g. kel. templom.

Ecel: szásztemplom 1499. régi harangok.

Muzsna: csücsives szásztemplom és kastély, síremlékek, harangok, kehely.

Nemes: régi harangok.

Szászvánfalva: csücsives szásztemplom, sodronyománcos kehely, g. kel. fatemplom 1747.

Szászszaltna: szásztemplom.

Tablás: római régiségek, harangok.

Balástelke: harang 1592.

Darlac: csücsives szásztemplom, freskók, faragványok (XV. sz.) harang.

Felsőhajom: szásztemplom 1504., régi harangok, falképek.

Körös: szásztemplom, harang 1536.

Nagykemező: szásztemplom, szentségház, kehely, római régiségek.

Póstelke: Szekely siremléke.

Somogyom: szásztemplom, XV. sz. harang, római emlékek.

Völc: harangok 1471, 1529, 1629 ből.

6. S á r p a t a k. Miklóstelke: Templomkastély 1524. régi harangok.

Szászdálya: megerősített templom, keresztelő medence.

Szászkézd: megerősített templom a XV. sz., kehely, vár, harangok.

Volkány: szásztemplom a XV. és XVII. sz., régi harangok.

7. S e g e s v á r. Római régiségek. A hegyi szásztemplom (1409—83.) falképekkel. Csücsives szásztemplom (régí Domokos rendi t.) 1482—1515. Ötvösművek, keresztelő kút 1412, szentségház, kőrusszék, szobrok, oltárok, festmény. Harangok, siremlékek. A rk. templom. Várfalak. toroyok.

Apold: megerősített szásztemplom XVI. sz., régi harangok, (egyik 1554-ből).

Bese: régi harangok, római emlékek.

Dános: szásztemplom.

Fejéregyház: régi templom, Hallerkastély.

Hégen: szásztemplom (átmeneti korból).

Nagyszőlős: római régiségek, templom a XV. századból, szentségfülke, korlát, papi szék, harangok, siremlék.

Nétus: harang.

Segesd: régi harangok felirattal.

Hétúr: harang.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

Oláhláposbányai róm. kath. egyházközség története.

(Folytatás.)

1872. november 24-én az oláhláposbányai rk. hitközség megalapításában elévülhetetlen érdemeket szerzett Kutschersfeld Ignác bányafőnök hamvait, a pusztulásnak indult régi temetőből (a mai új zárda háta megett lévő domb) új koporsóba helyezve, nagy ünnepellyel a mostani temetőbe helyezteti át.

Mindezen, — csak röviden említett — főbb alkotásai fennen hirdetik Bakk Endre lelkipásztori buzgalmét, s tevékenységét. Az egyházközség hálás is volt lelkes buzgalmaért! 1904-ben, midőn 40 éves áldozári jubileumát tartotta, őt szívből üdvözölte, érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíteni, s a jegyzőkönyv másolatát megküldeni határozta el. Egyházközségünknek, ezen üdvözlöte igen meglepett, mint ez válaszából kitűnik: Négy évet töltöttem oláhláposbányai nemes egyházközségben, s elmondhatom: hogy az a négy év 40 évi lelkipásztorkodásomnak legkedvesebb, legboldogítóbb s legemlékezetesebb éveim voltak. Sokat kellett ugyan ott küzdenem, fáradoznom, de a nemesen érző és gondolkodó hívek szeretete célhoz vezettek. Nem is távoztam volna én el e szeretett helyről, hiült tetemeimet is az oláhláposbányai temető fogadta volna örök pihenés és nyugalomra — de megtörtött testi egészségem helyreállítása úgy kívánta, hogy Vizakna városa kevesebb teendővel járó lelkesi állomásrai kinevezetésemet kérjem a sorsom iránt atyai szeretettel viseltető, áldott emlékü Főpásztortól.

Plébánia ügykezelése mintaszerű, a Domus historiát naplószerűleg vezeti. Semmi ügy sem közönséges előtte, mi a hitéletre és egyházközségére vonatkozik, hogy csak egy példát említek, leírja még azon küzdelmet is, mellyel megyebizottsági taggá választják, s azt is állíthatom, ha valaki, valamit adott, adományozott egyházközsége javára, annak neve, nemesak az örökélet könyvében örökítette meg, hanem Bakk Endre is bevezette a Domus historiába! Legyen az ő emléke is kegyelettel megőrizve mindenkor!

21. P. M á t h é V i n c e 1875. febr. 23-tól szept. 5-ig. Jubileumi év lévén, Szentháromság vasárnapján, a kapnikbányai és oláhláposi hívők körmenetileg jönnek ide. Szent Péter és Pál napján pedig ő vezet processiót a Szatmár egyházmegyéhez tartozó Sugatagra, Szent István napján pedig Kapnikbányára.

22. S n e f f J ó z s e f. Nyilatkozata szerint: minden gondját arra fordította, hogy amit Bakk Endre az egyház és iskola ügyében oly kitünő buzgalommal gyűjtött és tett, megtartsa és fejlessze. Szavát beváltotta, hogy iskola és hitbuzgalmi élet terén mennyit tett, már csak erről is egy kis történetet lehetne írni.

Különösen az iskolát félti az államosítástól: „mi lesz akkor, ha közössé válik az iskola?! . . . mert ez minden nemzetiségnek és nyelvnek tömjénez, akkor egy újabb oláh nemzedék fog e községben felsarjadni, mivel a köznép társalgási nyelve az oláh, gyermekeink első hangja oláh, s ha már az állami törvény értelmében a tantárgy azon nyelven adandó elő, melyet a község nagyobb része beszél, akkor ti buzgó elődök oleum et operam pervidistis, kiknek most még köszönhetjük, hogy édes anyanyelvünk egészen el nem fojtott. Vannak magyarok, kik nem tudnak magyarul, s lesznek ezentul magyarok, kik ciril betűkkel irandják előladosodott nevüket.“

16 évi lelkipásztorkodása alatt sokat tett, különösen a hitélet fellendítésére. Vallásos társulatokat alapít és szervez, nép- és iskolai könyvtárt állít fel. A templom előtti nagy keresztet Likker Józsefné úrnő buzgókodása folytán benedikálja. A templomot újra fedeti.

Uj kelyhet (ezüst) hozat, más egyházi szerek beszerzéséről is gondoskodik, nevezetesen egy diszes Szent Sirt és keresztelő kútat szerkez be a hívők és kincstár adományából, társulati lobogót stb. stb. A sok munka, s különösen gyenge egészségi állapota miatt igen sokszor kéri áthelyezését. Majd S z a b ó F e r e n c személyében segédlelkész nyer, kihez buzgóságát — jöjjelhet rövid ideig 1886. X/15-től 1887. XI/7-ig káplánoskodott itt — sok szép intézmény hirdeti (kálváriai kereszt, horgospatakai harmonium stb.). A templomot 1888-ban újra festeti, a főoltárt újra aranyoztatja.

Istenháza kívül a parochiára is gondolt. A plébánia mai kertjében két ház volt, ezek közül a Mikócs Péter-féle házat 1882. márc. 9-én Fogarassy Mihály erdélyi püspök Ő Excellentiájától kapott pénzen megvásárolta.

A belső kert tehát tetemesen növekedett, de a vásárolt telek, s régi plébániai kert közzé mintegy beékelve maradt egy más lakásnak háza, mely igen alkalmatlan volt. A tulajdonos Konyicska Ferdi más bányához rendeltetvén, 90 forintért eladta a lelkeseknek, ki a pénzt Lónhart Ferenc erdélyi püspök Ő Excellentiájától alázatosan kérelmezvén, Ő Excellentiája nagylelkűleg teljesítette lelkes kérelmét. A plébániai kert jelen alakját és nagyságát tehát e kettős püspöki vásárlásnak köszönheti. Megjegyzem, hogy jelen alkalommal az oláhláposbányai lelkesek

horgospatakai működéséről nem tárgyalok, azt annak idejében külön írom meg.

Sneff, sokáig volt Oláhláposbányának lelkeséje, de sokat is tett. 1891. szept. 21-éről keletve így ír: „Midőn ezen nap hajnala felderül, akkor már e sorok írója távozik e helyről. Ugyanis alázatos kéresemre a kegyes Főpásztor Verespatakra helyezett át. 16 évig valék e kedves községnek méltatlan lelkipásztora, mit tettem anyagi és szellemi jóléte érdekében, az Istennél van feljegyezve! S most, csak azt kívánom, hogy viruljon fel még e bányá, legyen boldog népe, áldja meg az Ég az élőket, s adjon örök nyugodalmat a meghalt hívőknek.“ Igyekezett itt is mindeneket rendben tartani, elmondhatjuk róla, mint buzgó, fáradhatatlan papról: „Panem suum otiosus non comedit.“ Prov. 31. 27.

23. S o r b á n E n d r e 1891. aug. 18-től 1893. március 16-ig. Rövid pásztorkodás után eltávozik Oláhláposbányáról, őt követi:

24. S i m o n S á n d o r oláhláposi lelkes, 1893. március 16-tól október 7-ig. Érdeme, hogy a templom pénzét megszabadította a bányahivatal gyámkodásától, amit a m. kir. pénzügyminiszterium is 48460—1893. sz. alatt tudomásul vesz. A papi külső kert érdekében érélyesen sikraszáll, de úgy látszik, azt mégse sikerült megszereznie. A bányahivatalnál érélyes, határozott fellépése máig is emlékezetes!

25. S z e k e r e s J á n o s 1893. október 7-től 1897. szept. 15. Itteni lelkipásztorkodását „kritikus“-nak mondja. Roppant nagy küzdelmébe került az egyház és különösen a róm. kath. lelkeshez terelni a sziveket, melyeket a gör. kath. lelkes — felhasználva az alkalmat — fogva tartott. De a jó Isten a visszavonást megszüntette, a hitélet fellendült.

Érvezve, hogy a horgospatakai adminisztráció az ő herkulesi erejét is megtámadja, több ízben folyamodik lórtatási átalányért. Kér, keres és zörget, de hasztalan . . . Ezt, mint mindig, következetesen megtagadják. Jó lelke sugja, hogy maga és utódai sorsán segítsen, fizetésjavításért is folyamodik, de hasztalan minden törekvése, jó szándéka, mindenütt hajótörést szenvedt!

Alatta történik az iskola államosítása. Ez alkalomból egyháza rendíthetetlen bajnokául tűnik fel, ki egyháza jogait fel nem adja, hanem kész életét is feláldozni érte. Amely lelkes apostola volt az iskolának, oly buzgalommal gondoskodik a templomról is. Egyik mellékoltár (a keresztút oltára) az ő idejében létesült. Mindezen fáradozásai közepette nehéz harcot kellett vívnia a gör. kath. lelkeszel. Ugyanis tapasztalta, hogy a közös templom s általában a gr. katolikusokkal való közösség sok kellemtelenségnek szülője, különösen akkor, ha a gör. katolikus lelkes e közösséget nem a szent Unió alapján létrejött testvériség megerősítésére, hanem ép ellenkezőre használja fel. S ha a gör. kath. lelkes ilyeszerű felfogásában még a kincstári tisztikar részéről is protegáltatik, akkor a róm. kath. lelkes minden ok nélkül keletlen helyzetbe jut s azt eredményezi, hogy míg egy gör. kath. lelkes intrikái mellett életét egy helyben leéli, addig hat-tíz róm. kath. lelkesnek örvend a róm. kath. hívő nép!

De, „post nubilla Phoebus“ 1897. szeptember havában megkapja a dispozióciót Homoródkaracsonyfalvára. Ennek öröme egy szép piros casulával ajándékozta meg a templomot, utódjának pedig a bajok elviselésére salamoni bölcseséget, krisztusi türelmet, sámsoni erőt kívánva, eltávozik.

26. O p r a L a j o s 1897. szept. 15-től 1904. május 1-ig.

Mirt tapasztalatokban gazdag lelkipásztor

jött e nem épen csendes és nyugalmas fészkekbe. Csakhamar azon tapasztalatra jut, hogy az elődje alatt lábrakapott egyenletlenség és visszavonás csak lappang és nincs annak szikrája kioltva. De ügyes körültekintéssel, bölcs mérséklettel és kivált lelkipásztori alázatosságával csakhamar túlhalad a nehézségeken.

A templom, úgy látszik, már teljesen omladozó felben volt, mert 1899. április 9-én tartott tanácsgyűlésben egy új templom ügyéről tárgyaltak. E gyűlésből kifolyólag a m. kir. Pénzügyminisztériumhoz kérelem is intéztetik, de Lukács László pénzügyminiszter 36994—1899. szám a. leiratában kijelenti, hogy ez idő szerint az új templom építéséhez hozzá nem járulhat, hanem a jelenlegi templomnak a kitartározásáról intézkedik.

A restaurált templomot, — melynek tornya építéséhez a templom pénztára 3087—1900. sz. püspöki engedéllyel 1000, azaz egyezer koronával járult, — 3104—1901. számú főpásztori felhatalmazás folytán benedikálja.

Több, értékes egyházi tárggyal bővít a templom felszerelését, részint vétel, részint ajánlékokkal. Szemánn István nagybányai templomfestő egy oltárképet ad. De mit ér a szép nagy oltárkép, ha nincs hozzá való templom. Megalakítja a Szent Antal kenyere áldásos intézményét. A milleniumi harang elhasádván, újra önteti. Az orgonát 400 kor. költséggel kijavítja. Mindez a kegyúr terhére tétetik meg. A konyháról és melléképületekről is gondoskodik s még egy külső kertet is 580□ öl szerez a lelkészek számára. 588—1898. április 25. sz. alatt kelt m. kir. bányá- és kohóhivatal értesítéséből is kitűnik.

1904. április 5-én mindkét oldali tüdőlob és idült májdaganat miatt semmi funkciót nem végezhetvén, kisegítőt kért a kegyelmes Főpásztortól, ki

27. R é s J á n o s marosvásárhelyi káplánt helyes volt ide küldeni, május 1-én.

A helyettesítés nem sokáig tartott, mert Opra Lajos nyugdíjaztatván, helyébe Szmolten Pál neveztetett ki legkegyelmesebben, 3149—1904. sz. alatt. R é s J á n o s helyettes lelkész Püspök Ur Ó Excellenciájára határtalan kegyességénél fogva megkérdezte, ohajtana-e végleg itt maradni? ő, kivéve esetleges parancsra, azaz meg nem kérdezett kinevezés esetére maradt volna csak itt. R é s J á n o s lelkész helyettes tehát, mint ohajtott, elment innét, de rövid idő alatt is a hívek szeretetét és bizalmát megnyerte, máig is emlegetik, különösen mint kiváló, jó hitoktatót.

28. S z m o l l e n P á l 1904. július 10-től — máig. Vivant sequentes!

XII. Lelkészi javadalmazás.

E plebánia kincstári lévén, a lelkész fizetését a m. kir. bányahivataltól veszi fel. Volt

pedig a fizetés kezdetben a hívők által adományozott 72 frt megváltása 1774-ben; hozzáadva, ha gyakran kellett a kapnikbányai lelkészeknek átjárniok 12 frt havonként. Midőn már helyben lakó lelkészek is vannak, faátalányt is kapnak 9 fl. m. c. értékben és 17 frt szálláspénzt.

1787-ben a pap fizetése Kutschersfeld Ignác bányafőnök alatt:

- a) „E caes. Reg. cam. Oláh-láposbányaensi 200 fl. m. c.
- b) A caes. reg. Todinis in aere par. 72 fl. m. c.
- c) 6. org. lignor. focal — fl. m. c.
- d) Szálláspénz 17 fl. m. c.

Horgospataka filialis adminisztrációja költségeinek fedezésére 1819-iki évig, minden egyes látogatása, illetve hivatalos funkcióinak végzése alkalmával (pro singula officiosa excursione) 2 frt. 30 frt. kapott a lelkész, ami tekintve, hogy hetenkint legalább négyszer le kellett menni, legalább is 400 koronát hozott a konyhára. Hogy e tehertől a kincstár miképp igyekezett megszabadulni, a templom történeténél előadtam. S véglegesen is törülték volna ezen összeget, ha Szepessy Ignác erdélyi püspök hathatós közbenjárása, nem mentett volna meg 118 frt. 54 krt. a lelkészek számára.

Amde amit a régiek állhatatos buzgósággal megmentettek, azt végleg elkobozza az oláhláposbányaiaktól az 1896-iki congrua rendezés.

Szinte hihetetlen, hogy a lelkészek ezen jogos átalányával, mely „brevi manu“ végzett a felülvizsgáló bizottság.

Az akkori lelkész hiteles okmányokkal igazolja, hogy a lelkészek Horgospataka adminisztrálása, — tekintve a lelkészi funkciók nagy számát, kathekezálást, a távolságot (4 kl. méter), — évente 290 ftnyi kiadásába kerül; s mégis ezen reális alapon nyugvó összeget 100, mond egyszáz koronára redukálják. Hisz ez még cípőre se elég. Hát a ruha hol van, a fáradságot nem is számítva. Fuvarra ne is gondoljon a pap, mert ez már ebből ugyan ki nem telik. Pedig a gyaloglással (egy óra oda s egy óra vissza) mennyi idő eltelik, mit a hívők lelkiüdvösségére fordíthatna a lelkész, s életét s egészségét se kockáztatná, ha megfelelő lóttartási átalány járna.

Szerkesztői üzenetek.

Ompolykavölgyi. Ilyen apró észrevételek helyett inkább apróhíreket kérünk. Szív. üdv.

Scintilla. Köszönjük. Jönni fog. Sebeshelyi. Köszönet és — bocsánat, de nem a szerkesztő a hibás.

B. G. Szamosújvár. Másféle gratulációt is várna tőled a h. szerkesztő. Valami apróságot. Imre. Scholastika ami Achensee, Tirol.

P á l y á z a t.

Csikszentlélek hitközségében a nyugdíjazás folytán üresedésben levő róm. kath. kántor-tanítói állásra pályázatot hirdetek.

Javadalmazása: a) képeből 65 kal. 62 helyett 130 nagy véka rozs (értéke 260 kor.) és 62 kal. tavasz helyett 124 nagy véka zab, (értéke 124 kor.) b) oszporából 20 kor. 40 fill. c) 36 terü fenyőfa, ez évre természetben, jövőre — az arányosítás után — fakepe váltásig cimen 69 kor. 12 fill. d) stola 12 kor. e) Szentmise alapítványok kamataiból 16 kor. f) az erdélyegyházm. kisegítő alapból 120 kor. g) 3 hold 1529□-öl szántó, 25□-öl kert, 553□-öl rét és 582□-öl udvar, melynek mindenféle adóját és illetékét a kántor tanító köteles fizetni, kataszt. jövedelme 9 kor. 32 fill. h) természetbeni lakás melléképületekkel, i) az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján fizetés kiegészítés — és arra jogosultaknak korpótlék — államségélyből.

Kötelességei: 1) az osztatlan népiszkolában a mindennapi és ismétlődő növénydekeknek tanítása a püspöki tanterv szerint minden tárgyból. 2. az összes kántori teendők végzése a lelkész utasítása szerint, a szentmisen naponként orgonázás, a vasár- és ünnepnapokon a rózsafüzér elmondatása. 3. Faiskola kezelés, melyért a községtől külön díjazás (40 K.) jár.

A kik a közbeeső vasárnapokon próbán jelentkeznek, előnyben részesülnek. A kellően felszerelt folyamondványok t. évi augusztus 28-ig „Róm. Kath. Iskolaszék Csikszentlélek u. p. Csikszereda“ címen küldendők be.

Csikszentlélek, 1909. aug. 8.

Róm. Kath. Iskolaszék.

Kitüntetve az 1907. évi Pécsi országos kiállítás alkalmával.

:: az Országos Iparegyesületi nagy ezüstéremmel. ::

Alapított: 1873 Telefonszám: 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő, méz-, viasz- és fátkya raktára a pécsi Szekesegyház viasz- gyertya szállítója, PÉCSETT.

Főüzlet: Fióküzlet: SZIGETIORSZÁG-ÚT 3. SZ. JÓKAI-TÉR 9. SZ.

Ajánljuk a főtisztelendő papságnak füstmentes, szagmentes és nem csepegő valódi méhviaszgyertyáit.

MAGYAR EMBER CSAK MAGYAR ÁSVÁNYVIZET IGYÉK.

Magyar ásványvíz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorba ellen
Borszéki Főkut, az ásványvizek királya, köszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodóki Matild, alkális savanyúvíz
Baross, veséba ellen

Borhegyi, hughajtó
Boholti, üdítő víz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légesőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásznófokut (Salutaris) jód és lithium tartalmu
Répáti, égvényes ásványvíz
Szekely-Selters, idült gyomorba ellen
Sztójaki, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványvíz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvízei pótolhatók.

Raktáron kaphatók: Lobstein Lázár, Schlesinger Testvérek és Rosner Rezső kereskedéseiben.

Raktár: Gyulafehérvárt Kőbányai részvényerőfőzöde főraktára cézgnél.

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

Melczer Gusztáv

viaszgyertya, szappangyára NAGYSZEBENBEN.

Ajánlja elismert legjobb temp-
lomi gyertyáit minden kívánt
nagyságban viaszból, stearin-
ból és ceresinből.

Számos elismerő levéllel rendelkezik.

Kedvező fizetési feltételek.

Bérmálási lapok, Bérmáltak anyakönyve,

A bérmálás szentségének -
szertartása s minden más egy-
házi hivatalos nyomtatványok
nagy készletben kaphatók:

Papp György

könyvnyomdájában

GYULAFEHÉRVÁRT.

Alapított 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. . .

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. sza-
badalmazott harangjait, melyekkel
igen tetemes súly és ármegtakarítás érték ei-
p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyu
harang hangja egy más régiebb szerkezetű 460
kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű for-
gatható vasharang felszerelést, melyek,
a tornyot nem rozkódtatják, járásuk oly könnyed,
hogy egy gyermek is több harangot
huzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen huz-
ható vasszerelésre való átalakítását, — repedt haran-
goknak újraváló ontését vagy csekély felülízetés
mellett való becserélést.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)

egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képeit a legjobb
szabású, minőségű és finoman kidolgozott **re-
verendák** és **cimádák**, **papi civil öltönyök**
előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egy-
házi ruhák**: casulák, pluviálék, velumok, bal-
dachinumok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók,
karingek, állbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni.
Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi
céggel úgy **szabászat**, **mint ár** és **minőség**
tekintetében. Tessenék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól
eszközöltetnek.

! **Költségvetés, árjegyzék ingyen.** !
— **Személyesen is megjelenek** — !